

EL LLENGUATGE

Preferències personals

En l'ús del llenguatge, la normativa més estricta permet, en realitat, un marge de llibertat més gran del que molt sovint es tendeix a creure —o a dir. De fet, les normes gramaticals són com les lleis del dret positiu: qui més profundament les coneix és qui més capacitat d'actuació té sense córrer el risc de vulnerar-les. Carles Ribà ho deia amb d'altres mots: «Per a l'escriptor degudament format, (ni) la regla gramatical no és tanta nosa que realment l'impeixi».

La normativa —és a dir, l'acadèmia, el diccionari— admet, doncs, un bon nombre de preferències personals, que contribueixen a crear o a determinar l'estil de cadascú.

Cal creure que, de preferències personals, tots tenim les nostres, i hom convé a considerar de bona criança de respectar-nos-les mútuament. Aquestes preferències personals són sovint de signe excloent: tal o tal mot, tal o tal forma de llenguatge, tal o tal solució gramatical, no ens acaba de fer el pes, perquè ens sembla artificios, o massa arcaïtzant, o poc genuí, o qui sap si mancat d'expressivitat. I, en conseqüència, per més que no hi pugui haver dubte sobre la seva admissibilitat, clarament reconeguda per les obres de caràcter norma-

tiu, en prescindim sempre que podem. I, de fet, això és ben possible sovint, car no són pas infreqüents els casos, tant en el camp gramatical com en el terreny de la significació —és a dir, del lèxic—, en què hom disposa de dues o més formes diferents per a l'expressió d'una mateixa idea o d'un mateix concepte. Adhuc en el cas en què això no s'esdevé, no és rar que un escriptor recorri a una llarga perífrasi que no té altre objecte que evitar l'ús d'un mot que no li plau o d'una expressió que no li sembla prou satisfactòria. Qui fóra capaç de fer-li'n retret?

No tothom en té prou, però, procurant prescindir, en la seva expressió individual, d'aquelles formes de llenguatge que no li plauen, i s'arrisca a combatre-les en nom de les seves preferències personals. És cert que hom pot comentar aspectes de l'ús dels mots que no esmenten ni les gramàtiques ni els diccionaris —com, p.e., el que en diuen connotacions. Però això no és sinó informació, que no pretén el rebuig per part d'altri de les formes que no ens acaben de plaure.

Albert Jané